2021OG45
VERSLAG van de digitale vergadering van de commissie Omgevingsvisie van 20 januari 2021

Voorzitter:
T. Koelewijn

Aanwezig:
A.J. Schaddelee en H. van Essen (gedeputeerden)
E.J. Broere (PVV), H. Chidi (D66), M. van Elteren (GroenLinks), drs. B.C. de Jager (VVD), M. de Jong (GroenLinks), dr. A.R.S. Karatas (GroenLinks), O. de Man (VVD), ing. D.A. Oude Wesselink (GroenLinks), Msc. H.J. Rikkoert (ChristenUnie), A.G. van Schie (VVD), W. van der Steeg (PvdD), H.O. Suna (PvdA), mr. S.F. van Ulzen (VVD), W.J.A. Weyers (JA21), C. Westerlaken (CDA), F. Hazeleger (SGP), K. de Heer (ChristenUnie), G.G.J. Mulder (PvdA), R. van Reenen (50Plus), T. Schipper (SP)

Van ambtelijke zijde aanwezig:
dr. R. Poort (griffier) en D. Möhlmann (Notuleerservice Nederland)

---

1. OPENING EN ALGEMEEN

1.1 Opening

De voorzitter, mevrouw Dinklo, opent de digitale vergadering met een woord van welkom. De commissie wordt vanavond voorgelicht over het Digitale Stelsel Omgevingsvisie door middel van een presentatie en krijgt een toelichting over Utrecht Nabij waarna hier met elkaar over in gesprek wordt gegaan. Een bijzonder welkom voor mevrouw Möhlmann, die vanaf deze vergadering de nieuwe notulist is van de commissie Omgevingsvisie.

1.2 Vaststellen van de agenda

Mevrouw De Man geeft aan dat de stukken van Utrecht Nabij laat zijn ontvangen. Zij heeft hierover een opmerking gemaakt per mail aan de voorzitter, de griffie en de gedeputeerde. De stukken zijn laat op de agenda en in het Statensysteem gezet. De commissieleden krijgen de stukken intern over de mail maar mensen buiten deze vergadering moeten ook op de hoogte zijn. Zij vindt het vooral belangrijk voor de communicatie naar de achterban dat de stukken sneller op de site worden gepubliceerd en vraagt hier aandacht voor. Zij heeft het idee dat de opzet van de commissie anders is met betrekking tot de punten 'ter bespreking' en 'ter informatie', zij ziet dat in andere commissies ook terug. Zij is in de veronderstelling dat dit in de Omgevingscommissie niet het geval is. Er staan vanavond twee presentaties op de agenda. In het begin van haar Statenperiode heeft zij aangegeven dat, als de gedeputeerde wil dat de commissie een serieuze inhoudelijk reactie geeft op een presentatie, een verkenning of een informatiesessie, het op prijs wordt gesteld als deze informatie ook vooraf bekend is zodat het eerder kan worden gedeeld met de fractie, gezien het beperkte aantal mensen dat aan de commissie Omgevingsvisie deelneemt. Zij stelt deze vraag niet voor het eerst en vraagt hier nogmaals aandacht voor bij de voorzitter, de griffie en de gedeputeerde.

De voorzitter laat weten dat er vorige week pas gelegenheid was om met elkaar te overleggen en de vergadering voor te bereiden. Dat heeft ook te maken met het kerstreces. Naar aanleiding van de opmerking over de presentatie van het Digitaal Stelsel Omgevingswet toont zij begrip en zij zal dit de volgende keer proberen te voorkomen. Terugkomend op de vergaderopzet geeft zij aan dat deze niet anders is en dat deze vorm vanaf de start van de commissie wordt gehanteerd.

Mevrouw De Man licht toe dat de stukken die op de agenda staan van de commissie Omgevingsvisie niet hoeven te worden opgewaardeerd omdat deze altijd worden besproken.

1.3 Mededelingen

Er zijn geen mededelingen.

1.4 Verslag vergadering commissie Omgevingsvisie d.d. 16 december 2020
Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

1.5 Termijnagenda
Ter informatie.

1.6 Ingekomen stukken
Er zijn geen ingekomen stukken.

2. TER BESPREKING
2.1 Stand van zaken invoering Omgevingswet

De voorzitter licht toe dat dit punt is geagendeerd omdat dit vorige week in de Eerste Kamer is besproken. Mevrouw Lameris, programmamanager Omgevingswet, zal een mondelinge toelichting geven.

De voorzitter geeft het woord aan de gedeputeerde, de heer Van Essen.

De heer Van Essen licht toe dat er in deze commissie de afgelopen jaren veel met elkaar is gesproken over de omgevingsvisie en de Omgevingsverordening. Beide liggen op 10 maart ter besluitvorming voor bij de Provinciale Staten. Dat betekent dat de provincie Utrecht vanaf 1 april kan gaan werken in de geest van de Omgevingswet. Dat is ook gelijk een belangrijke stap in de voorbereiding op weg naar de inwerkingtreding van de Omgevingswet, die is voorzien per 1 januari 2022. De afgelopen maanden was er veel media-aandacht rondom de Omgevingswet zowel in negatieve als positieve zin. Een belangrijke stap op weg naar de inwerkingtreding is ook het Koninklijk Besluit; zowel de Eerste als de Tweede Kamer moet daarin een zogenaamd voorrangsprocedurebesluit nemen. De Tweede Kamer heeft dat inmiddels gedaan maar de Eerste Kamer nog niet. In de Eerste Kamer was discussie over het feit of er binnen vier weken een besluit moet worden genomen of dat de Eerste Kamer daar zelf een tijdpad in mag bepalen. De status op dit moment is dat de Eerste Kamer op 2 februari doorpraat over welk proces zij wil doorlopen met betrekking tot de datum van inwerkingtreding van het Koninklijk Besluit. Een andere belangrijke voorwaarde voor inwerkingtreding van de wet is een voldoende werkend Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Bij agendapunt 2.2 wordt de commissie verder meegenomen door middel van een demonstratie. Ook voor de Eerste Kamer is de voortgang van het digitale stelsel een terecht aandachtspunt. De vraag is of de planning die met elkaar is afgesproken ook wordt gehaald. Dat zal kritisch worden gevolgd. Daarnaast vragen de financiële effecten van de stelselherziening aandacht. De discussie in de Eerste Kamer en ook met de koepels is dat de decentrale overheden er financieel niet te veel op achteruitgaan, dat is een aandachtspunt. Als provincie Utrecht wordt deze zorg onderkend. Het digitale stelsel functioneert op dit moment nog niet zoals bedacht. Ook wordt onderkend dat het naar verwachting nog een aantal jaren zal duren voordat het stelsel helemaal werkt zoals oorspronkelijk was beoogd. De invoerings- en structurele kosten zijn voor alle overheden hoger geraamd dan in 2015. Tegelijkertijd wordt geconstateerd dat nog meer vertraging tot nog meer kosten zal leiden. Het uitgangspunt is, ook bij de Tweede Kamer, dat decentrale overheden er financieel niet op achteruit mogen gaan. Hierover zullen goede afspraken worden gemaakt. Een recente ontwikkeling is de val van het Kabinet en het mogelijk effect daarvan op de Eerste Kamer. Door de Provincies, VNG, Unie van Waterschappen en de koepels is opgeroepen om de Omgevingswet niet controversieel te verklaren omdat nog meer uitstel het risico vergroot op energieverlies en extra kosten. Mocht de wet niet gereed zijn, dan wordt met bestuurlijke partners gekeken naar werkbare oplossingen, een plan B, zodat in ieder geval de noodzakelijke basis voldoende op orde is en functioneert. De ontwikkelingen in Den Haag worden op de voet gevolgd. Met de minister is afgesproken dat er medio dit jaar een go- of no-gomoment komt waar besloten wordt of er met elkaar voldoende vertrouwen is om de Omgevingswet per 1 januari 2022 op een verantwoorde manier in werking te laten treden. Gezien de grote impact op de werkprocessen is het van

belang om een half jaar voorafgaand hierover duidelijkheid met elkaar te hebben. De komende jaren moeten zeker nog stappen worden gezet. Het ministerie monitort de voortgang en deelt dat ook met de koepels.

De provincie Utrecht bereidt zich voor om op tijd Omgevingswet-proof te zijn. Als provincie gaat het om vier processen die geregeld moeten zijn. De omgevingsvisie moet gereed zijn; deze ligt 10 maart ter besluitvorming voor ter vaststelling. Op 10 maart wordt de interim-Omgevingsverordening vastgesteld.

Er was een ontwerp Omgevingsverordening met veel amendementen van de kant van de commissie en de verwerking van de nota van beantwoording zal vervolgens worden omgezet naar de verordening Omgevingswet. Deze wordt voor het eind van het jaar, in november, ter besluitvorming aan de commissie Omgevingsvisie voorgelegd. Een belangrijke voorwaarde is het werken met het projectbesluit; daarvoor wordt op dit moment een proces ingericht zodat vergunningsmeldingen kunnen worden ontvangen en behandeld. De heer Van Essen concludeert dat de provincie goed op koers ligt en zal zoals het er nu naar uitziet, op 1 januari 2022 klaar zal zijn met de inwerkingtreding. Het DSO is daar op dit moment de belangrijkste onzekerheid in. Hier is nog werk te verzetten in samenwerking met de medeoverheden. Ook wat betreft de verdere ontwikkeling van DSO wordt erop ingezet dat het ook een plus gaat geven. De Omgevingswet is er met name op gericht dat deze leidt tot duidelijkere en eenvoudigere regels en processen voor inwoners en ondernemers en kortere procedures en processen voor vergunningverlening, en meer lokale afwegingsruimte en samenhang en integraal beleid. Met de interim-Omgevingsverordening en de visie zal vanaf april aan de slag worden gegaan en de wet zelf gaat hier naar verwachting nog meer bij helpen.

De voorzitter geeft het woord aan mevrouw De Man.

Mevrouw De Man bedankt de heer Van Essen voor zijn toelichting maar kan zich voorstellen dat niet iedereen zijn toelichting heeft kunnen volgen. Zij is van mening dat deze informatie ook goed op papier had kunnen worden voorbereid en zou het hebben gewaardeerd als dat vooraf aan haar fractie en de mensen daarbuiten was aangeleverd.

De heer Karatas refereert naar de uitspraak dat decentrale overheden niet op extra kosten mogen worden gejaagd. Hij zou hier graag meer duidelijkheid over krijgen Hij vraagt zich af of minder regels ook tot minder kosten zullen leiden. Hij verzoekt of hier meer toelichting op kan worden gegeven.

De voorzitter geeft het woord aan de gedeputeerde, de heer Van Essen.

De heer Van Essen wil graag aan het verzoek van mevrouw De Man tegemoetkomen door zijn toelichting in een kort memo aan haar te doen toekomen. Omdat het ook recente ontwikkeling betreft, heeft hij de commissie hier ook mondeling over bijgepraat zodat ook de laatste stand van zaken is gedeeld. Naar aanleiding van de vraag van de heer Karatas licht hij toe dat de kosten van decentrale overheden uiteindelijk door het samenvoegen van de verschillende processen, tot kostenbesparingen kunnen leiden. De overgang en de voorbereiding in de organisatie nemen veel tijd in beslag. De zorg is dat de decentrale overheden niet opdraaien voor de implementatiekosten. Daar moet scherp op worden gelet. Tegelijkertijd moet na invoering rekening worden gehouden met kinderziektes. Als deze zijn opgelost, is het de verwachting dat dat zich uitbetaalt.

De voorzitter vraagt of mevrouw Lameris nog wil aanvullen en geeft haar het woord.

Mevrouw Lameris licht toe dat de minister heeft toegezegd om de financiële consequenties voorlopig te monitoren. Een eerste evaluatie is beoogd in 2022. Er wordt op dit moment gewerkt aan een financiële analyse bij alle overheden. De afgelopen periode heeft zij veel zien langskomen betreft kosten DSO en programmateams; op alle facetten wordt gemonitord. Het is ook een complexe exercitie, de resultaten worden in Q2 verwacht. De verwachting is dat de minister daarop met een reactie zal komen. Zij onderstreept de uitspraak van de gedeputeerde met betrekking tot de financiële zorgen bij gemeenten omdat dit bij meerdere decentralisaties het geval was.

De voorzitter bedankt mevrouw Lameris voor haar toelichting en geeft het woord aan de heer Hazeleger.

De heer Hazeleger hoopt dat de invoering van de Omgevingswet er wel gaat komen. Hij vraagt de gedeputeerde hoe hij dit inschat en hoe hij het politieke sentiment ziet, niet alleen in Den Haag maar ook bij alle andere overheden. Het kan toch niet zo zijn dat een project waar men zoveel energie heeft ingestoken, uiteindelijk strandt. Daarnaast maakt hij van de gelegenheid gebruik om aan te sluiten bij mevrouw De Man. Een presentatie heeft alleen zin als deze voorafgaand op papier is toegezonden zodat daar vragen bij bedacht kunnen worden.

De voorzitter neemt het woord en licht toe dat er bewust voor is gekozen om juist de actualiteiten in deze vergadering toe te voegen. Zij wil er vanuit haar rol juist voor zorgen dat de Staten goed geïnformeerd zijn en ook actueel zijn geïnformeerd. Het verhaal rond DSO, zoals de gedeputeerde ook heeft aangegeven, betreft niet alleen een presentatie maar de commissie wordt meegenomen in een demonstratie van het systeem. Zij verzoekt de presentatie af te wachten alvorens hier opmerkingen over te maken.

De heer Hazeleger is van mening dat de presentatie ook prima op papier had gekund. Het argument met betrekking tot de actualiteit klopt niet helemaal als er ook op maandag en dinsdag nog stukken worden toegevoegd omdat daar geen actuele zaken in staan.

Mevrouw Chidi vraagt zich af wat eventueel uitstel betekent voor de verschillende scenario's. Er wordt straks met een interim-Omgevingsverordening gewerkt. Natuurlijk zijn er financiële gevolgen voor de provincie, het Rijk en de gemeente, maar wat betekent dat voor de gewone burger als er wordt uitgesteld? En wat betekent dit met name voor de milieutaken van de gemeente?

De voorzitter geeft het woord aan de gedeputeerde, de heer Van Essen.

De heer Van Essen reageert op de vraag van de heer Hazeleger en refereert aan de wijnkelder van de heer Westerlaken. Elke vergadering wordt er een fles wijn gezet op het al of niet in werking treden van de Verordening omgevingsvisie. Hij heeft een aantal stappen geschetst die gezet moeten worden voor de inwerkingtreding per 1 januari 2022. Hij merkt bij andere overheden zoals gemeenten en provincies en waterschappen dat de wil er is om 1 januari 2022 te halen. Tegelijkertijd zijn er rond het DSO nog zorgen waar de komende maanden nog stappen met elkaar in moeten worden gezet. Het is niet voor niets dat de inwerkingtreding met een jaar is uitgesteld. Dat was vooral vanwege het DSO. Het is wel zaak dat deze problemen de komende maanden worden opgelost willen de koepels met vertrouwen groen licht kunnen geven. Hij antwoordt op de vraag van mevrouw Chidi dat, stel dat de Eerste of Tweede Kamer de wet controversieel verklaart, de Eerste Kamer daarover dan besluit bij een nieuw kabinet, vermoedelijk pas na de zomer. Met dat scenario wordt 1 januari 2022 niet gehaald. De consequentie voor de provincie Utrecht, ook als dit jaar tot de conclusie wordt gekomen dat het DSO onvoldoende is, onvoldragen, of er onvoldoende vertrouwen is, dan kan dat ook een reden zijn voor uitstel. Dan zijn de consequenties voor de provincie Utrecht gelukkig beperkt omdat er op 10 maart een interimverordening ligt en een omgevingsvisie die eigenlijk al invulling geeft aan de manier van werken volgens de Omgevingswet. In die zin wordt nu eigenlijk al de stap gezet, niet met alles omdat er een aantal onderwerpen zijn waar de Omgevingswet voor nodig is. Dat betekent dat vanaf 1 april meer in de sfeer en de geest van de Omgevingswet kan worden gewerkt. Ingeval de wet een half jaar wordt uitgesteld, dan is dat vervelend voor de werkprocessen maar tegelijkertijd kan deze tijd prima worden overbrugd met de interimverordening en -visie.

De voorzitter geeft het woord aan mevrouw Chidi.

Mevrouw Chidi vraagt of er knelpunten er zijn t.a.v. bijvoorbeeld milieutaken.

De gedeputeerde, de heer Van Essen geeft aan dat dit een technische vraag is en wellicht kan de programmamanager deze vraag beantwoorden. Het gaat onder andere om bodemtaken waar formeel een verschuiving plaatsvindt. Zolang de wet niet in werking treedt, verschuift er niets en blijven de verantwoordelijkheden hetzelfde. De verordening is daarop geënt en dat zal niet tot problemen leiden.

De voorzitter geeft het woord aan mevrouw Lameris.

Mevrouw Lameris sluit zich hierbij aan. Zolang de nieuwe wet niet in werking is, blijft het zoals het is. Mocht het anders zijn dan zal zij nog een reactie geven.

2.2 Presentatie en demo Digitaal Stelsel Omgevingswet

De voorzitter nodigt de heer De Horde en mevrouw Idema uit een presentatie en demonstratie te geven van het Digitaal Stelsel Omgevingswet en geeft hun beiden het woord. Daarbij geeft zij aan dat er tijdens de presentatie en demonstratie ruimte is voor alleen korte toelichtende vragen en na afloop is er gelegenheid om met elkaar in discussie te gaan.

Mevrouw Lameris licht de presentatie kort toe waarna zij het woord geeft aan mevrouw Idema.

Mevrouw Idema licht de werking van het loket toe en de stand van zaken. En de heer De Horde demonstreert het loket.

De voorzitter geeft aan dat mevrouw De Man een technische vraag heeft en geeft haar het woord.

Mevrouw De Man heeft een ordevoorstel. Zij is van mening dat de demonstratie te veel op detailniveau is en vraagt zich af of dit thuishoort in een sessie die plaatsvindt op dit tijdstip van de dag in de wetenschap dat er ook nog onderwerpen op de agenda staan die meer in de lijn liggen van het Statenwerk, namelijk kaderstellend en visievormend. Zij vindt het lastig om dit naar voren te brengen omdat de presentatie interessant is maar wellicht wat misplaatst in de vergadering van de commissie Omgevingsvisie.

De voorzitter interrumpeert en laat weten dat er heel duidelijk aan de voorkant is aangegeven dat er gelegenheid wordt geboden om tussentijds vragen te stellen maar die moeten wel van inhoudelijk of technische aard zijn. Zij zal als voorzitter in de gaten houden dat er voldoende tijd overblijft voor het volgende agendaonderdeel. Zij verzoekt de heer De Horde om verder te gaan.

Nadat de heer De Horde zijn presentatie heeft afgerond, bedankt de voorzitter hem. Zij vindt het illustratief om te zien hoe ver het DSO is en ook welke mankementen er nog zijn. Vervolgens geeft zijn het woord aan de heer Hazeleger.

De heer Hazeleger bedankt de heer De Horde voor de presentatie en is benieuwd naar wat de grote winstpunten zijn ten opzichte van de huidige manier van aanvragen.

De heer De Horde geeft aan dat in het huidige systeem er verschillende systemen zijn waar een vergunning moet worden aangevraagd en daar zijn de regels ook afgescheiden van elkaar. In dit systeem zijn alle vragenbomen van gemeenten, waterschappen en het Rijk geïntegreerd in één loket.

De voorzitter geeft het woord aan de heer Westerlaken.

De heer Westerlaken heeft met name een aantal vragen over het eerste deel van de presentatie van mevrouw Idema. Zij heeft aangegeven dat het een betaversie betreft. Hij vraagt wanneer zij denkt dat het systeem gereed is; in de presentatie is aangegeven dat dit niet op 1 januari 2022 is. Tevens vraagt hij of dit het systeem wordt voor alle overheden. Dat betekent dat gemeenten die zelf al systemen hebben gebouwd,

een desinvestering krijgen of dat zij hierop moeten aanhaken. Dit houdt ook verband met wat zojuist met de gedeputeerde is besproken over de kosten voor de gemeente. Hij vraagt hoever de andere provincies zijn en of zij gebruikmaken van hetzelfde systeem. Hij heeft altijd begrepen dat de viewer van de provincie Utrecht het enige officiële opslagpunt is voor de archivering van alle plannen.
Wordt dat nu vervangen en komt daar het DSO voor in de plaats of wordt dat de komende jaren nog achter de hand gehouden?

Mevrouw Idema licht toe dat in haar presentatie het ambitieniveau van dienstverlening mogelijk niet op 1 januari 2022 kan worden gehaald. Dat heeft te maken met het feit dat de website die is gedemonstreerd ingewikkeld in elkaar zit voor mensen die niet zo vaak een vergunning aanvragen. Daar kunnen nog vereenvoudigingen in worden aangebracht. De gedachte van één loket waar alle overheden gelijk kunnen worden geraadpleegd, is mooi. De stappen daar naartoe worden gezet maar afgevraagd wordt of de initiatiefnemer per 1 januari 2022 ook daadwerkelijk zo eenvoudig dat loket kan bedienen en gebruiken. Naar aanleiding van de vraag of dit voor alle overheden geldt, laat zij weten dat dit het loket is waar alle overheden samen één loket en één overheid zijn. Het loket wordt landelijk ontwikkeld en alle overheden sluiten hierop aan.
De provincie Utrecht is daar al aardig ver mee; op de monitor uit de presentatie kan dagelijks worden bekeken hoever elke overheid is. De provincies zijn goed op weg, de gemeenten zijn nog een vlekkenkaart. De eigen viewer wordt straks nog gebruikt voor de vaststelling interimverordening en de Omgevingsvisie. Het is de bedoeling dat deze op termijn wordt vervangen voor het omgevingsloket. Mocht het omgevingsloket voorlopig nog niet zo ver zijn dat deze ook daadwerkelijk de oude viewer kan vervangen, dan wordt gekeken naar de mogelijkheden om de eigen viewer toch ook nog in te zetten.

De voorzitter geeft het woord aan de heer Schipper.

De heer Schipper geeft aan dat zijn vraag over de planviewer inmiddels is beantwoord. Zijn zorgpunt is dat het DSO lastig is te begrijpen voor de burger. Hij denkt daarbij aan mensen die niet digitaal onderlegd zijn, mensen met een beperking of niet-Nederlandstaligen. Hij vraagt of het systeem ook wordt getest met willekeurige burgers.

De voorzitter geeft het woord aan de heer De Horde.

De heer De Horde geeft aan dat hij de vraag omtrent de burger herkent. Dit heeft ook te maken met hoe de vragen en het loket zijn ingericht. Het is zo opgezet dat het loket ook voor blinden wordt ondersteund. Zij kunnen het loket met een braillebalk volgen. Er worden ook sessies gedaan met willekeurige burgers maar daar is hij niet zelf bij betrokken. Hij deelt de zorgen van de heer Schipper hieromtrent. De vraag of er een Engelstalige versie komt, kan hij helaas niet beantwoorden. Dat zal hij navragen.

De voorzitter begrijpt dat de heer De Horde hier op dit moment geen antwoord op kan geven en verzoekt hem de gevraagde informatie na te sturen. Vervolgens geeft zij mevrouw Chidi het woord.

Mevrouw Chidi vraagt zich in aansluiting op de vorige vragensteller af of er nog een communicatietraject volgt om mensen hierin mee te nemen, op te leiden en voor te lichten. Naast de website zou er bijvoorbeeld ook een instructiefilmpje kunnen worden gemaakt hoe een vergunning moet worden aangevraagd. Zij pleit voor een massief communicatietraject voor de gewone burger. In de presentatie werd aangegeven dat met de gemeente kan worden gebeld als er vragen zijn. Zij vraagt zich af of dat niet handzamer kan met een doorklik en een chatfunctie.

Mevrouw Lameris licht toe dat het landelijk bureau aan de slag gaat met de Omgevingswet om de implementatie te ondersteunen samen met de VNG. Het communicatietraject volgt op het moment dat de inwerkingtreding komt. Een massaal communicatietraject is complex omdat het aantal mensen dat te maken heeft met het aanvragen van een vergunning, beperkt is. Zij zal het idee van een instructiefilmpje meene-

men naar het landelijk bureau. De heer De Horde legt met betrekking tot de publicatie van het telefoonnummer uit dat dit nu een algemene tekst betreft waarvan wordt afgevraagd of dat niet anders kan. Dat geldt ook voor de kosten waarvoor wordt doorverwezen naar de website. De mening wordt gedeeld en geprobeerd wordt om dit aan te kaarten bij het programma. Mevrouw Lameris meldt aanvullend dat het landelijk bureau blij wordt van de oefeningen die in Utrecht worden gedaan omdat Utrecht als provincie vooroploopt in de samenwerking met de gemeenten. In de samenwerking met de gemeenten wordt hier ook tegenaan gelopen en dit wordt voortdurend doorgegeven aan het landelijk bureau zodat zij het stelsel het Digitaal Stelsel Omgevingsloket verder kunnen doorontwikkelen. Daarom is het oefenen op dit moment ook belangrijk en wordt alle overheden gevraagd om voldoende oefentijd voor implementatie.

De voorzitter geeft aan dat de heer Karatas in de chat aangeeft dat hij zich aansluit bij de vraag van de heer Schipper over digitaal gebruik en inclusie waarna zij mevrouw Broere het woord geeft.

Mevrouw Broere vindt het best ingewikkeld waarmee de burger wordt geconfronteerd. Zij vraagt waar hulp kan worden verkregen als mensen er niet uitgekomen. Het is een omslachtig systeem waarbij persoonlijk contact wordt gemist.

De voorzitter vraagt de heer De Horde om de vragen te beantwoorden en geeft hem het woord.

De heer De Horde licht toe dat de aanvraag ook altijd op een andere wijze mag worden gedaan. Dat is opgenomen in hogere wetgeving. Het loket is niet voor iedereen de gewenste dienstverlening.

De voorzitter vraagt of de vraag van mevrouw Broere over de toegankelijkheid met betrekking tot het vergunning traject ook meegenomen wordt richting het landelijk bureau.

De heer De Horde vindt dat de menselijke maat zeker niet moet worden vergeten. Dat zal iedere keer moeten worden benadrukt.

De voorzitter geeft het woord aan mevrouw Rikkoert.

Mevrouw Rikkoert hoort veel over het systeem zelf, maar niet zozeer over de dienstverlening. Volgens haar is deze omgevingsvisie erop gericht om het makkelijker en toegankelijker te maken voor de inwoners. Zij benadrukt dat dit wat haar betreft heel belangrijk is.

De voorzitter geeft de heer Hazeleger het woord.

De heer Hazeleger refereert aan mevrouw Rikkoert, maar ook anderen geven aan dat het ingewikkeld is. Hij is van mening dat dit met elkaar is gecreëerd. Het zijn regels die door de overheid zijn vastgesteld. Als dit ingewikkeld wordt gevonden dan is het straks zaak om bij de vaststelling van de Omgevingsverordening een aantal regels te schrappen.

De voorzitter geeft het woord aan de Westerlaken waarna zij het woord geeft aan de gedeputeerde om dit onderwerp af te ronden.

De heer Westerlaken voelt mee naar aanleiding van de opmerkingen van mevrouw Broere en mevrouw Rikkoert en hij bestrijdt de uitspraak van de heer Hazeleger. Het gaat namelijk om een systeem dat gebouwd wordt voor mensen om ingewikkelde regels juist eenvoudig te maken en de keuze en het invullen van ingewikkelde formulieren eenvoudig te maken. Hij krijgt daar aarzelingen bij, temeer omdat niet lang geleden een rapport is uitgekomen over een soortgelijk traject dat in Nieuw-Zeeland is uitgevoerd.

De heer Van Essen snapt dat het DSO reacties oproept en dat het ingewikkeld is maar tegelijkertijd zijn het straks wel de systemen waar de inwoners en ondernemers mee moeten gaan werken. Hij herkent zich in

de opmerkingen die worden gemaakt. Alle verschillende loketten van al die verschillende overheden maken het tot één overheid. Dat is een complexe operatie maar dat betekent dat achter dat loket nog steeds de verschillende overheden zitten met verschillende regels en verschillende vergunningen die aangevraagd moeten worden. Als straks van start wordt gegaan met de Omgevingswet, is het de verwachting dat het systeem nog niet optimaal zal zijn en zeker op een aantal onderwerpen verder moet worden doorontwikkeld om de beloftes van de voordelen van één overheid waar te kunnen maken. Hij benadrukt dat de demonstratie die vandaag is gegeven, vergelijkbaar is met een demonstratie die een aantal weken geleden aan de Eerste Kamer is gegeven. Dat laat ook zien dat de provincie redelijk ver is met de ontwikkeling.

De voorzitter geeft het woord aan de heer Weyers.

De heer Weyers vraagt zich af of de commissie Omgevingsvisie hierover een beslissing kan nemen. Is er besluitvorming of is het informatief? Als het niet besluitvormend is dan is hij van mening dat dit onderdeel te lang heeft geduurd gezien de importantie van de andere onderwerpen op de agenda.

De voorzitter geeft de vraag door aan de gedeputeerde, de heer Van Essen.

De heer Van Essen licht toe dat het DSO is gedemonstreerd omdat de inwoners en ondernemers hier uiteindelijk mee moeten werken. Het systeem zelf wordt door het Rijk ontwikkeld en daar hoeft geen besluit over worden genomen.

De voorzitter rondt dit agendapunt af en schorst de vergadering voor de duur van 5 minuten.

2.3 Toelichting Utrecht Nabij

De voorzitter heropent de vergadering om 21.06 en heet de heer De Jager van de VVD welkom. Hij is VVD-woordvoerder op dit onderwerp. Hij heeft samen met de heer Hazeleger gevraagd om dit punt te agenderen. Zij biedt eerst gelegenheid aan de gedeputeerde om dit onderwerp kort in te leiden. Vervolgens zijn er drie vragen aan de orde. Zij verzoekt hier per fractie op te reageren.

De voorzitter geeft het woord aan de gedeputeerde, de heer Van Essen.

De heer Van Essen bedankt voor de vragen over dit onderwerp waarover de afgelopen anderhalf jaar al met enige regelmaat werd gesproken. Er zijn vragen over de procedure en hoe deze tot stand is gekomen. Hij heeft kort voor de vergadering nog een memo gezonden met aanvullende informatie over het voortraject, de verschillende momenten dat hierover met elkaar is gesproken, op welke wijze de Staten al kaders hebben meegegeven en hoe en wanneer er besluitvorming plaatsvindt. In de bijlage is een tijdslijn opgenomen.

De voorzitter bedankt de heer Van Essen voor zijn toelichting en licht de vragen toe. De eerste vraag is wat de commissie vindt van het gevoerde proces. De tweede vraag is wat de commissie vindt van de inhoudelijke keuzes als het gaat om wonen, werken en reizen en de derde vraag is wat de commissie vindt van het voorgestelde vervolgproces. Zij verzoekt de fracties hier op eigen wijze op te reageren en de volgorde van de fracties aan te houden. Er wordt gestart met GroenLinks, zij geeft het woord aan de heer Karatas.

De heer Hazeleger heeft een punt van orde. Hij vindt het bijzonder dat niet de partij die dit punt heeft opgewaardeerd, het eerste het woord kan voeren.

De voorzitter geeft het woord aan de heer De Jager.

De heer De Jager geeft aan dat het rapport Utrecht Nabij wat de VVD betreft een belangrijk rapport is. De VVD heeft vragen gesteld over het proces en de inhoud. Het rapport gaat feitelijk over de groei van de

metropoolregio Utrecht en behandelt aspecten die samenhangen met wonen, werken en verkeer. Met betrekking tot verkeer is er een groot mobiliteitsvraagstuk omdat Utrecht ook de draaischijffunctie is van Nederland. Hij concludeert dat vanuit de scope van dit rapport het de VVD verbaasd heeft dat er niet met een Statenbrede samenstelling over wordt gesproken. Ondanks dat de heer Van Essen aangeeft dat het straks allemaal samenkomt in een Statenvoorstel rondom de omgevingsvisie, verbaast het de fractie ook dat er over een belangrijk rapport niet tussentijds met elkaar van gedachten wordt gewisseld. De VVD is van mening dat zij op deze wijze niet in de gelegenheid wordt gesteld om haar kaderstellende en controlerende taak als Statencommissie uit te voeren. Sinds het najaar van 2019 tot op heden is de commissie wel met enige regelmaat geïnformeerd tijdens informatiesessies en heeft zij ook documenten ontvangen maar er wordt geen debat gevoerd. Wat de VVD betreft vragen de inhoud en het belang van dit rapport erom dat daar tussentijds met elkaar het politieke debat over wordt gevoerd. Hij wil dit graag nog een keer benadrukken. Hij bedankt de heer Van Essen voor de informatie die hij deze week heeft gedeeld. Daaruit kwam naar boven dat er op 25 september 2019 door de Staten een amendement is aangenomen genaamd Niet vooruit lopen op de omgevingsvisie en in het dictum staan letterlijk de richtingen die in de uitgangspuntennotitie en het beoordelingskader net worden geschetst; geacht wordt dat deze niet op voorhand overgenomen worden in de Provinciale Omgevingsvisie. Op dezelfde dag in dezelfde Statenvergadering werd een motie aangenomen met de naam Rijnenburg bereikbaar waarin GS werd opgedragen om de polder Rijnenburg en de A12-zone expliciet deel te laten uitmaken van het verkeersonderzoek in het doorrekenen van verschillende scenario's.
De VVD heeft hier niets van gemerkt, wel wordt er regelmatig teruggekoppeld in de informatiesessies maar die zijn eenzijdig en daarin worden onvoldoende afspiegelingen van verschillende scenario's gezien en er is geen mogelijkheid om daar met elkaar over te spreken. De VVD is van mening dat dit voorgelegd zou moeten worden aan de Staten. Het inzicht in de verschillende scenario's wordt gemist. In het rapport wordt gesproken over een brede consensus. Als gekeken wordt naar het voorbeeld in De Bilt, de wethouder aldaar herkent zich in ieder geval niet in de aantallen die worden genoemd voor de woningbouw rond het station De Bilt. De vraag is wat nu de waarde is van die brede consensus, of die er wel is in de U16 en de overige gemeenten die hierbij betrokken zijn. De VVD is van mening dat zij niet in de gelegenheid wordt gesteld om de rol als Statenlid uit te voeren en de kaderstellende en controlerende taak uit te voeren en voelt zich daarom niet serieus genomen.

Ten aanzien van de woningbouw wordt in het rapport gesproken over een binnenstedelijke oriëntatie, ontwikkelingsmogelijkheden rondom de metropool en de regiopoorten Dat is een logische ontwikkeling waar de VVD niet op tegen is gezien de groei, maar tegelijkertijd gaat dit gepaard met enige zorg omdat er wellicht te optimistisch gedacht wordt over de verdere groei van deze meteopoolregio en de concrete vraag naar woningen zal gaan ontwikkelen de komende jaren. De VVD twijfelt eraan of dat allemaal binnenstedelijk in aanvulling op de knooppuntontwikkeling ingevuld kan worden. Het is bekend dat binnenstedelijke ontwikkeling vaak een dure manier van woningbouwontwikkeling is. In de praktijk wordt gezien dat het heel moeilijk is om als starter een appartement te kopen omdat de prijzen onbetaalbaar zijn. De VVD pleit ervoor om, naast deze ontwikkelrichting, al eerder te beginnen met de ontwikkeling van de woningbouwlocatie Rijnenburg. De VVD voelt zich daarbij gesterkt met het besluit dat recent door de Tweede Kamer is genomen om de minister aan te sporen te zorgen voor een versnelde woningbouw in Rijnenburg.

Met betrekking tot een aantal specifieke mobiliteitszaken wordt een inhoudelijke afweging gemist waar met elkaar het gesprek over kan worden gevoerd, bijvoorbeeld over het doortrekken van de tramlijn naar Zeist. De VVD wil daar graag het debat verder over voeren en zou daar meer informatie over willen krijgen. De VVD is ook voor het aantrekkelijk maken van het OV en de fiets. Maar de VVD is tegen een ontmoedigingsbeleid, zoals in het rapport opgenomen, dat zich vertaalt in parkeer- en prijsbeleid. De VVD denkt dat dat niet gaat werken en helemaal niet als in het rapport gesproken wordt over het beperkte aantal investeringen bij P&R-voorzieningen op de verschillende knooppunten. Dat is niet te rijmen. In het rapport wordt gesproken over integraal mobiliteitsbeleid maar het kan toch niet zo zijn dat er voorbijgegaan wordt aan de grote belangen van het grote aantal gebruikers van wegen en automobilisten. Dat vindt de VVD onderbelicht blijven in het rapport. Enige tijd geleden is gesproken over een HOV-buslijn om de mensen aan de

Merwedekanaalzone van vervoer te kunnen voorzien. Nu is dat in de plannen een sneltram geworden. In de media hebben deskundigen zich er ook over uitgelaten dat het ontwikkelen van een sneltram vaak gepaard gaat met het verminderen van haltes en dat de impact op reistijd van deur tot deur niet voor iedereen gunstiger wordt. In de laatste Statenvergadering van december is een motie aangenomen die op meerderheid van stemmen kon rekenen. In deze motie werd opgeroepen om GS in gesprek te laten gaan met de Staten over de vervoerproblematiek, de rol van trambeheer binnen de provincie alvorens er concrete vervolgstappen worden genomen. Hij vraagt de gedeputeerde hoe GS invulling geven aan deze aangenomen motie. Dat is nu niet voldoende duidelijk terwijl wel op relatief korte termijn de besluitvorming rondom de omgevingsvisie voor een Statenvergadering is gepland.

De voorzitter bedankt de heer De Jager voor zijn inbreng en excuseert zich voor het feit dat zij hem in eerste instantie niet het woord heeft gegeven. Zij geeft vervolgens het woord aan de heer Hazeleger.

De heer Hazeleger is blij dat dit onderwerp vanavond wordt besproken. Hij benadrukt dat het jammer is dat het geen Statenvoorstel is. Hij heeft in zijn rondje langs de gemeenten gemerkt dat het in de gemeenteraden niet is geagendeerd als raadsvoorstel. Veel gemeenteraadsleden die hij heeft gesproken kennen het rapport niet. Het is toch een stuk wat richtinggevend is voor de regio met zestien gemeenten. Opvallend is dat gemeenteraadsleden dit stuk niet hebben gezien en geaccordeerd. Hij vraagt zich af wat de gedeputeerde eraan gedaan heeft om de positie van de Staten met de gemeenteraden te verstevigen. Hij bedankt voor het memo, tegelijkertijd sluit hij zich aan bij de opmerkingen die de heer De Jager daarover heeft gemaakt. Hij refereert naar infosessies. De kaders zijn één keer vastgesteld en er wordt in informatiesessies veel gezonden. Hij had het fijn gevonden om te controleren wat er met de kaderstelling van september 2019 was gedaan. Dat was nu een mooi moment geweest als het een Statenvoorstel was geweest. Hij vraagt de voorzitter wat de gedeputeerde eigenlijk met de input heeft gedaan. Bij de vaststelling van de kaders in september is aangegeven dat er veel te veel groei in zit en dat deze maximaal wordt gefaciliteerd. Er is zelfs sprake van een aantrekkende werking naar de stad Utrecht. De vraag is gesteld of dit wel gewenst is. In de ring om Utrecht heen wordt dat veel teruggehoord. Moet deze groei worden gefaciliteerd of moeten daar ook keuzes in worden gemaakt? Hij vraagt zich af wat er met deze kritiek is gedaan omdat hier in het rapport niets over is terug te vinden. Een tweede kritiekpunt is dat er veel te veel wordt gedacht vanuit de stad. De regionale visie is stedelijk van karakter. Hij verwijst naar bladzijde 22 waarin wordt uitgelegd hoeveel minuten het duurt om vanuit Utrecht Centraal naar verschillende andere locaties te komen. Dit is niet relevant voor de mensen die in de regio wonen, zij moeten eerst naar CS komen voordat de OV-minuten kloppen. Daarmee valt het OV in bijna alle gevallen negatiever uit dan dit overzicht doet vermoeden. Voor mensen buiten Utrecht is de auto verreweg nog steeds het meest logische vervoersmiddel omdat dat het snelste is. De woningbouw wordt nu geaccommodeerd rondom de OV-knooppunten en het is logisch als daar vanuit een stedelijke blik naar wordt gekeken. Mensen kunnen niet alles met het OV vervoeren en hebben soms ook een bestelbusje nodig. Deze hele visie ademt een blik vanuit de stad, hoogopgeleide intellectuelen die met een koffertje onder de arm lopend naar Utrecht Centraal en dan naar Leiden of Amsterdam reizen. Maar er zijn ook heel veel mensen in deze provincie die een bestelbusje hebben en die kunnen niet met het OV; daar moet ook rekening mee worden gehouden. De maakindustrie is vanuit de stad gerendeerd, er wordt gesproken over Lage Weide, juist de maakindustrie is lokaal en de eigen gemeente moet juist de kans worden gegeven om voor eigen behoefte te bouwen. In Woudenberg is bijvoorbeeld een grote behoefte om de lokale bedrijven de ruimte te geven. Hij pleit ervoor om hier lokaal ruimte voor te geven. Hij mist het thema landbouw dat nu niet wordt genoemd. Er wordt nergens aangegeven dat de landbouw ruimte nodig heeft om te extensiveren. Juist de mensen die in de stad wonen, willen extensieve landbouw en hier wordt in de regio geen aandacht aan besteed. Vijfherenlanden is een gemeente die hoort bij de provincie maar is vergeten. In de visie wordt wel Vianen genoemd. Leerdam heeft ook een station en is ook een plek waar in de geest van deze visie gebouwd zou kunnen worden. Hoe gaat deze gedeputeerde ervoor zorgen dat kleine gemeenten in positie blijven ten aanzien van het woningbouwprogramma? Gemeenten als Oudewater en Montfoort en de Utrechtse Heuvelrug aan de rand, hoe blijven zij in positie in het grote geweld van de stad en hoe gaat de gedeputeerde daarvoor zorgen? Ook vraagt hij hoe parlementen beter in positie worden gebracht. Hij wil het niet bij de provincie houden maar wil ook dat de gedeputeerde ervoor gaat zorgen dat

de gemeenteraden hier wat over te zeggen hebben. Hij vindt het een schande dat gemeenteraden dit stuk niet hebben vastgesteld. Hij is van mening dat er ook een rol is voor de provincie om daarop toe te zien. Hij vraagt aan de gedeputeerde Schaddelee hoever hij in zijn denkproces is over het aangaan met de discussie met de Staten rondom de tram; de lightrailverbinding is de drager van deze visie en daar zou nog over worden gediscussieerd en wanneer gaat hij deze intensieve discussie aan met de Staten?
De voorzitter rondt de eerste termijn af en vraagt beide gedeputeerden om te reageren waarna de andere partijen hun inbreng kunnen geven.

De heer Van Essen zegt dat dit een MIRT-onderzoek betreft, dat in 2018 gezamenlijk is gestart en bepaalde spelregels kent vanuit het Rijk. Daar zijn verschillende partijen bij betrokken en dat leidt uiteindelijk tot een resultaat dat in het bestuurlijk overleg MIRT wordt besproken. Er ligt geen besluit voor dat al genomen is. Het betreft een gezamenlijke visie die gezamenlijk met drie ministeries door de provincie en zestien gemeenten is ontwikkeld. Het resultaat hiervan landt uiteindelijk in de provinciale omgevingsvisie en wat betreft de gemeenten in een gemeentelijke omgevingsvisie. De U16 werkt aan een regionaal ruimtelijk economisch perspectief. Dat is een traject waar zestien gemeenten gezamenlijk voor gekozen hebben en waar ook de ontwikkeling van Utrecht Nabij, de ontwikkeling van de omgevingsvisie en de ontwikkeling van het ruimtelijk economisch perspectief van de U16 worden besproken. Daarover is nadrukkelijk afstemming geweest om ervoor te zorgen dat er ook zoveel mogelijk overeenstemming is. Als het gaat om besluitvorming, dan zijn de keuzes hiervan volledig in lijn met de motie die destijds is aangenomen. De besluitvorming over de keuzes maken de Statenleden over het omgevingsbeleid en daarvoor is de omgevingsvisie het kaderstellend document. Dat is breder dan, zoals de heer Hazeleger aanstipte, het onderwerp landbouw, de focus in deze samenwerking met drie ministeries. Het Ministerie van Landbouw was hier niet bij betrokken maar wel Economische Zaken, Infrastructuur en Waterstaat en Binnenlandse Zaken. De focus, en dat is een terechte constatering van de heer Hazeleger, ligt op wonen, werken en bereikbaarheid. De omgevingsvisie is integraal. Als het gaat om besluitvorming door parlementen, wordt door de U16 aan alle zestien gemeenteraden ter besluitvorming voorgelegd. Dat is ook de democratische legitimatie van die keuzes op het niveau van de gemeenten. Als het gaat om de provincie loopt dat via de omgevingsvisie. Hij benadrukt dat bij andere afspraken die worden gemaakt tussen de verschillende overheden, besluiten daarna landen en genomen worden door de verschillende volksvertegenwoordigers. Als het gaat om de MIRT-verkenning zijn er in 2019 afspraken gemaakt over de stappen. Dat is altijd een afspraak onder voorbehoud omdat de Staten daar een besluit over moeten nemen en via de begroting daarvoor de middelen ter beschikking stellen. Hij hecht eraan te benadrukken dat er voor het eerst op het niveau van drie ministeries, provincie en Rijk veel consensus is over wat bestuurlijk verstandige keuzes zijn voor deze regio. Woningen kunnen alleen gebouwd worden als deze ook bereikbaar zijn. De investering in de bereikbaarheid is alleen rendabel als daar voldoende woningen omheen gebouwd worden. Dat kan alleen gezamenlijk en daar heeft men elkaar bij nodig en dat is de waarde van dit document. Het is een gezamenlijke basis, die doorvertaald wordt naar eigen beleid.

De heer De Jager interrumpeert; hij is het eens met de heer Van Essen dat dit document waarde heeft los van de inhoud. Hij noemt het een veranderingsproces. Het is geen proces dat goed loopt als pas op het laatst wordt gevraagd wat men ervan vindt en of men voor of tegen stemt. Hij is van mening dat bij een goed veranderingsproces mensen worden meegenomen. Zeker bij de Staten, die een kaderstellende en controlerende taak hebben, is het niet meer dan normaal dat zaken tussentijds worden afgehecht en om elkaar daarna bij te sturen omdat er een gezamenlijk doel is. Dat wordt gemist en dat hoort hij de heer Van Essen niet zeggen, deze lijkt zich opnieuw te beroepen op het feit dat het proces klopt en dat er straks nog alle kans is om op een finaal moment de juiste dingen te doen. Hij is van mening dat er straks geen week wordt uitgetrokken voor de besluitvorming van de omgevingsvisie. Het is veel slimmer om de Staten in stappen mee te nemen en dat is niet gebeurd. De toonzetting en het amendement zoals aangenomen in september 2019 onderstrepen dat ook.

De voorzitter geeft de heer Hazeleger het woord.

De heer Hazeleger sluit zich aan bij de heer De Jager. Een veranderingsproces doe je alleen door mensen mee te nemen, dus niet alleen de Staten maar ook alle gemeenteraden hadden het stuk moeten lezen en hadden moeten controleren of de eerdere input meegenomen was. Er had met elkaar een stap moeten worden gezet en nu doen alleen de bestuurders dat.

De voorzitter geeft het woord aan de heer Van Essen.

De heer Van Essen bedankt voor de vragen en licht toe dat er verschillende informatiesessies hebben plaatsgevonden met de Staten maar ook gezamenlijk met de U16. Dat zijn uitvoerige sessies geweest waarin ook Utrecht Nabij en het MIRT-onderzoek aan de orde zijn geweest.

Ook in aanloop naar het concept en tussen het concept en het ontwerp van de omgevingsvisie zijn diverse themasessies georganiseerd onder andere over verstedelijking. De Statenleden hebben ook als bouwsteen voor de omgevingsvisie het afwegingskader uitbreidingslocaties vastgesteld en al eerder het koersdocument. De reden dat dit in het memo nog is aangegeven, is dat dit eigenlijk in het voortraject is gepasseerd. En daar hebben de Statenleden een aantal duidelijke keuzes gemaakt die gebruikt zijn bij de uitwerking. Een van die keuzes is dat zij de groei in de regio willen accommoderen. Dat is ook de reden waarom er in Utrecht Nabij is opgenomen dat de groei wordt geaccommodeerd. Hij is het met de heer Hazeleger eens dat dat een keus is die ook een andere afslag had kunnen nemen maar vanuit de kaders die van de Statenleden zijn meegegeven, is dit een heel duidelijk uitgangspunt in het koersdocument omgevingsvisie.
Datzelfde geldt voor de basisprincipes voor verstedelijking, waar kunnen deze gaan landen en wat is de filosofie daarachter. Ook daar hebben de Statenleden op verschillende momenten via het koersdocument, het Statenvoorstel U Ned en ook via het afwegingskader voor uitbreidingslocaties een heel duidelijke opdracht over meegegeven.

De Statenleden hebben meegegeven om waar mogelijk, in lijn met de ladder van duurzame verstedelijking, en ook in lijn met de voorkeursvolgorde zoals die in de nationale omgevingsvisie staat, opdracht te geven om te zoeken naar binnenstedelijke locaties bij voorkeur rond de OV-knooppunten. Aangeven is te zoeken naar voldoende locaties waar de woningbouwopgave een plek kan krijgen, het liefst wonen en werken gemengd en in samenhang met de mobiliteit. Met die opdracht is de gedeputeerde aan de slag gegaan samen met de drie ministeries en gemeenten. Het resultaat daarvan is op meerdere tussentijdse momenten met de Statenleden besproken tijdens informatiesessies. Daar is onderling discussie met elkaar gevoerd maar ook met raadsleden. De input is meegenomen bij het vervolg. De uitwerking is binnen de kaders zoals deze zijn meegegeven. Hoe de besluitvorming uiteindelijk landt in het omgevingsbeleid is aan de commissie als het gaat om het proces. Met betrekking tot inhoudelijke keuzes, als het gaat om de positie van kleine kernen – een belangrijk aandachtpunt in het ontwerp omgevingsvisie, en daar is ook nadrukkelijk aandacht voor – , daar is in het afwegings- en uitbreidingskader ook specifieke aandacht voor. In Utrecht Nabij is dit een apart speerpunt. Ook de vitaliteit van kleine kernen of van kleine en middelgrote kernen is een apart speerpunt.

De voorzitter verzoekt de gedeputeerde, de heer Schaddelee te reageren waarna de andere fracties het woord krijgen.

De heer Schaddelee refereert aan de vragen die gesteld zijn door de heer De Jager en de heer Hazeleger. Hij legt uit dat het uitvoeringsprogramma OV eind 2019 is vastgesteld door de Staten. Daarin is afgesproken dat er een provinciaal perspectief op het OV-netwerk wordt opgesteld. Daar wordt op dit moment aan gewerkt en rond de zomer zal hiervan een eerste lezing worden gegeven aan de Staten. De planning is dat dit begin 2022 wordt vastgesteld. Daarin worden met elkaar hoofdkeuzes gemaakt op netwerkniveau en dat is ook een basis voor de OV-concessie die daarna wordt uitgezet. Ook de governancediscussie rondom

het trambedrijf komt daarin terug. De inzichten die worden opgehaald uit de U Nedstudies worden daarin meegenomen. Hij begrijpt dat er enige vermoeidheid ontstaat rondom informatiesessies maar in het tweede kwartaal 2021 wordt er een informatiesessie belegd over de planning en aanpak van dit traject, over hoe daar met elkaar doorheen wordt gelopen en hoe de Staten daar in positie worden gebracht.

De voorzitter stelt de heren De Jager en Hazeleger in de gelegenheid om te reageren en rondt de eerste termijn af. De heer De Jager excuseert zich om ook de collega's van de andere partijen in de gelegenheid te stellen om deel te nemen aan deze discussie. Ook de toelichting van de gedeputeerde de heer Schaddelee roept wederom vragen bij hem op. In het rapport Utrecht Nabij zijn de handtekeningen opgenomen van iedereen die zich aan committeert om te zorgen dat de plannen in uitvoering worden genomen. Er is een voorstel ingediend bij het Nationaal Groeifonds, los van de vraag of dat een gewenste uitkomst is, dan kan er toch niet worden gezegd dat er in de loop van dit jaar in alle openheid nog eens met elkaar wordt gepraat of er ergens een bus- of tramlijn wordt aangelegd. Die route is toch al voor bijna 99% geplaveid. Dat is ook het punt van kritiek. Waarom is er niet tussentijds, met uitzondering van de informatiesessies, niet in een formele setting een commissie- of een Statenvergadering gehouden, om dit punt te bespreken?

De voorzitter geeft het woord aan de heer Hazeleger.

De heer Hazeleger refereert aan wat de gedeputeerde heeft gezegd over de tram. Er zou een informatiesessie worden georganiseerd over de tram en over het inrichten van de organisatie. Hij is in de veronderstelling dat er een discussie wordt gevoerd over of het überhaupt wel wenselijk is om in Utrecht een tram aan te leggen.

De voorzitter geeft het woord aan de gedeputeerde, de heer Schaddelee.

De heer Schaddelee geeft aan dat er een aantal zaken door elkaar heen lopen ten aanzien van Utrecht Nabij en datgene wat raakt aan discussies die in M&M wordt gevoerd. Naar aanleiding van de vraag van de heer De Jager met betrekking tot de handtekeningen onder de visie is onverkort van toepassing wat de heer Van Essen heeft gezegd. Datgene wat is opgenomen in deze visie is het resultaat van besluiten en kaders die door de Staten zijn meegegeven, waarbij vervolgens vanuit het domein Mobiliteit de vertaalslag moet worden gemaakt. Dat moet in samenhang met elkaar maar de ruimtelijke keuzes gaan daar wel in voorop. Met betrekking tot de vraag van de heer Hazeleger geeft hij aan dat hij niet weet of er nu nog een discussie wordt gevoerd of er überhaupt nog ooit trams worden aangelegd. In het uitvoeringsprogramma OV is afgesproken dat er een OV-netwerkperspectief komt. Daar liggen de fundamentele keuzes op tafel of een HOV-baan of een trambaan een betere verstedelijkingssopgave is. De discussie over de governance is voor de zomer geagendeerd.

De voorzitter gaat over naar de tweede termijn en geeft het woord aan de heer Karatas.

De heer Karatas geeft aan dat Utrecht Nabij een groot en lang traject is en soms lastig is om te volgen. Wat betreft het proces kan hij dit enigszins volgen maar tegelijkertijd zijn er veel belangen mee gemoeid en daar heeft hij begrip voor. Met betrekking tot de inhoud staan bepaalde belangen meer voorop en tegelijk wordt gezien dat de groei enorm is in Utrecht en omgeving. Het is een snelgroeiende regio en provincie en het mobiliteitsvraagstuk wordt daarbij belangrijk. Bij de wijze waarop deze groei wordt gefaciliteerd moet niet in de knoop worden gekomen met files en de belasting van Utrecht CS. Het natuurbelang wordt steeds meer in het traject meegenomen en dat is een positieve ontwikkeling. Er wordt ingezien dat er ook andere belangen zijn zoals duurzaamheid, behoud van natuur en biodiversiteit. Dat is een mooie winst en daar moet zo goed mogelijk op worden ingezet.

Mevrouw De Man interrumpeert. De voorzitter geeft aan te hebben doorgekregen dat de heer De Jager woordvoerder is van de VVD. Zij wil eerst iedereen de gelegenheid bieden om per partij te reageren. Mevrouw De Man is van mening dat dit een discussie is waarbij ieder Statenlid mag deelnemen. Zij heeft hierin

haar eigen rol en heeft een verdiepingsvraag. Zij vraagt de Statenleden of zij haar de gelegenheid geven om een verdiepingsvraag te stellen. Zij vindt het wel een ingewikkelde vergadering en zij zal zich neerleggen bij het besluit van de voorzitter.

De voorzitter geeft het woord aan de heer Weyers.

De heer Weyers vindt dat uit het rapport van Utrecht Nabij niet helemaal duidelijk wordt of hier de stad of de provincie mee wordt bedoeld. JA21 is voorstander van deconcentratie. Zijns inziens dekt het OV niet alle vormen van vervoer. De automobiliteit is ook belangrijk.
Zijn indruk achteraf is dat hij goed is geïnformeerd maar de uitleg van de heer Van Essen met betrekking tot het besluitvormingsmoment komt ingewikkeld over. In de richting van de ministeries is aangegeven dat er brede consensus is maar binnenstedelijk bouwen is om allerlei redenen een probleem. De brede consensus is er misschien wel door een coalitieakkoord binnen PS en GS zelf, maar of dat bij de 1,3 miljoen inwoners in die mate ook het geval is, vraagt hij zich af. Hij verzoekt de Staten om uit te leggen hoe de procedure loopt in plaats van dat het alleen informatie betreft waarover dan weer een besluit moet worden genomen.

De voorzitter geeft het woord aan de heer Westerlaken.

De heer Westerlaken vat samen dat er drie vragen zijn gesteld aan de gedeputeerde. Geef een reflectie op het gevoerde proces, maak eventueel inhoudelijke opmerkingen en laat weten wat je van het vervolgproces vindt. Hij geeft aan dat het CDA heel tevreden is over het gevoerde proces. Er is in 2017 gestart met een MIRT in Utrecht-Oost en door de huidige GS maar ook door het voorgaande College van GS zijn de Statenleden goed op de hoogte gehouden. Hij snapt dat het voor sommige mensen snel gaat van U Ned naar Utrecht Nabij maar al deze stappen zijn met elkaar genomen. Bij alle afwegingskaders is volop de gelegenheid geweest tot debat. Hij kan zich vinden in de voorliggende uitkomst. Met betrekking tot de inhoud vraagt hij zich af hoe hard de prognoses zijn waarmee wordt gewerkt. In 2010 werd aangegeven dat Veenendaal zou krimpen en nu wordt aangegeven dat Veenendaal flink moet doorgroeien op een grondgebied dat ze niet hebben. Eveneens geldt dat voor de bandbreedtes die gehanteerd worden in de voorliggende plannen. Hij zet ook zijn vraagtekens bij de haalbaarheid van het Unesco-erfgoed met betrekking tot de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Van de gedeputeerde heeft hij begrepen dat hier de komende zomer nog over wordt gesproken en ook over hoe de exploitatie van de tramlijn zal worden geregeld. Als over de OV-voorziening in de provincie wordt gesproken, horen daar ook de bussen bij die komen tot in de kleine leefbare kernen. Over het vervolgproces heeft hij een procesmatige en inhoudelijke opmerking. Er wordt nu uitgegaan van een eventueel mogelijke ontwikkeling ten aanzien van Rijnenburg. Door de gemeente Utrecht wordt Rijnenburg na 2040 aangegeven maar in de stukken wordt uitgegaan van 2030. Wellicht kan daar in het proces nog naar worden gekeken. Hij is benieuwd naar alle onderdelen die in dit stuk staan en hoe deze per onderdeel in de commissie en vervolgens in de Staten zullen komen om tot besluiten te leiden. Daarbij verschilt hij van mening met de vorige sprekers die aangegeven hebben dat al het omgevingsbeleid wordt vastgesteld.

De voorzitter geeft het woord aan mevrouw Chidi.

Mevrouw Chidi vindt het een puzzel, eerst U Ned en nu Utrecht Nabij. Nu valt voor haar de puzzel in elkaar. Het memo helpt daarbij maar dat is rijkelijk laat bijgevoegd; zij heeft het nog niet met haar fractie kunnen bespreken maar het schept wel een stuk duidelijkheid. Zij zou liever het plaatje, dat de puzzel aan de achterkant moet opleveren, aan de voorkant krijgen. Zij verzoekt te schetsen wat de Staten te doen staat, wanneer zij gebriefd worden, of zij kunnen meepraten en wanneer er een Statenvoorstel komt over al deze puzzelstukjes. D66 ziet op de inhoud herkenbare richtingen die al vaak gezamenlijk zijn besproken, zoals wonen, werken en bereikbaarheid, binnenstedelijk, dorpelijk, OV-knooppunten en verdichting. Ook D66 vraagt aandacht voor de kleine gemeenten en kernen. Zij verzoekt om de Staten mee te nemen in het vervolg de komende twee jaar. Het proces is nu halverwege, wat staat de Staten nog te wachten en waar hebben zij straks invloed op. Zij merkt op dat de woningbouwcijfers van het westelijk gebied van Utrecht

zijn maar dat geeft verwarring als de omgevingsvisie hiernaast wordt gelegd. Zij is ook benieuwd naar het oostelijk gedeelte van de provincie de komende twee jaar. Ook in Amersfoort is een verstedelijkings- en ontsluitingsvraag en daar vraagt zij ook aandacht voor.

De voorzitter licht toe dat het haar voorstel is geweest om de Statenleden aan de voorkant een informerend memo te doen toekomen. Het is goed dat mevrouw Chidi aangeeft dat dit haar heeft geholpen en ook dat zij heeft aangegeven wat haar nog meer gaat helpen. Zij geeft vervolgens het woord aan mevrouw Lejeune.

Mevrouw Lejeune geeft aan dat er over het proces veel is gezegd, veelal niet positief, maar de PvdA heeft wel een goed gevoel over het proces. De Staten zijn volop meegenomen in alle stappen. Dat neemt niet weg dat, als zij hoort zeggen dat het niet goed genoeg is of dat er zaken worden gemist, het belangrijk is om met elkaar het gesprek aan te gaan. Het raakt de hele essentie van de provincie zoals wonen, economie en mobiliteit. Dit zijn essentiële thema's. Als de heren De Jager en Hazeleger het gevoel hebben dat het niet goed is gegaan, is het goed om het gesprek met elkaar te hebben. Er zijn wel degelijk, zoals de heer Van Essen aangaf, momenten geweest waar de Staten iets is gevraagd en waar zij piketpaaltjes hebben mogen slaan, die momenten zijn er de afgelopen jaren volop geweest. Dat wil niet zeggen dat iedereen het met elkaar eens was. Het is goed om dit gesprek te hebben en te blijven hebben, de kleine gemeenten passen daarin zodat niet alleen de provincie wordt bekeken vanuit het standpunt van de stad Utrecht. Het gaat erom dat men zich ook moet verplaatsen in de kleine gemeenten zodat recht wordt gedaan aan iedereen.

De voorzitter geeft het woord aan mevrouw Rikkoert.

Mevrouw Rikkoert heeft ook de indruk dat de commissie tussentijds is meegenomen en zegt dat zij daar ook tevreden over is. Zij hoopt dat dit wordt voortgezet, maar zoals mevrouw Lejeune ook aangaf, als partijen dit niet zo zien moet er goed worden gefocust hoe ook de andere partijen hier goed in meegenomen kunnen worden. Wat betreft de inhoud geeft de ChristenUnie de komende tijd graag input mee.

De voorzitter geeft het woord aan de heer Schipper.

De heer Schipper geeft aan dat de SP het destijds eens was met het vaststellingskader dat in 2019 is vastgesteld. Er is wel regelmatig informatie ontvangen maar er is weinig debat geweest. Inhoudelijk komt wat er nu ligt, in hoofdlijnen overeen met wat er als kader is meegegeven. Daar kan de SP zich in vinden, eveneens in het belang van de kleinere gemeente en het belang van goed OV, afgezien van de vraag of de SP een tram naar Zeist een goed idee vindt. Als er fracties zijn die vinden dat, voordat de omgevingsvisie in stemming komt, er nog een debat moet volgen, zal de SP daar haar medewerking aan verlenen.

Mevrouw Broere geeft aan dat het standpunt van de PVV over woningbouw en OV bekend is. Zij maakt van de gelegenheid gebruik om haar spreektijd door te geven aan mevrouw De Man om haar vraag te stellen.

De voorzitter stelt voor om het rijtje af te gaan en dan kan mevrouw De Man altijd nog haar vraag stellen. Zij geeft het woord aan de heer Van der Steeg.

De heer Van der Steeg volstaat met het benoemen van het gevoel wat hij bij deze discussie heeft. De heer Van Essen heeft aangegeven dat de Statenleden zijn en zullen worden meegenomen. De heer Westerlaken refereert daar ook aan, dat gevoel deelt hij. Aan de andere kant kan hij zich verplaatsen in wat de heer De Jager aangeeft, hij is het overzicht ook kwijt en hij sluit zich aan bij mevrouw Chidi. Ook de PvdD zal haar medewerking verlenen aan een debat.

De voorzitter geeft het woord aan mevrouw De Man waarna zij het woord geeft aan beide gedeputeerden.

Mevrouw De Man laat weten dat het momentum voor het stellen van haar vraag naar de achtergrond is verschoven. Het lijkt haar goed dat zij na de vergadering hierover napraat met de voorzitter.

De voorzitter geeft het woord aan de heer Van Essen.

De heer Van Essen licht eerst het proces toe. In de eerste termijn heeft hij de complexiteit geduid van het proces met zestien gemeenten met drie ministeries en een programmateam en U Ned dat dit onderzoek uitvoert parallel aan de eigen omgevingsvisie. Hij geeft aan dat hij het ongemak dat door velen wordt benoemd, goed begrijpt. Er is nu wel een programmaraad waarin met verschillende bestuurslagen samen wordt gekomen. Bij het bestuurlijk overleg MIRT wil met tot consensus en tot afspraken komen vanwege de urgentie van de opgave in de samenwerking met het Rijk, de provincie en verschillende gemeenten. Maar er is ook de vraag die collega de heer Schaddelee en hij zichzelf hebben gesteld, hoe wordt er nu voor gezorgd dat de volksvertegenwoordigers, de Staten in het bijzonder maar natuurlijk ook anderen, dat de gemeenteraden hier op een goede manier in meegenomen worden? Hij erkent dat dit een puzzel is. En hij begrijpt goed dat een aantal fracties aangeven dat het handiger is om daar tussendoor een kaderstellend Statenvoorstel bovenlangs te sturen. De overweging daarbij om dat niet te doen is dat het proces om tot een Statenvoorstel te komen in een portefeuilleoverleg en dat naar het College te brengen, een proces is van twee maanden. Op het moment dat dit wordt gedaan, is de trein alweer zoveel verder, ook in de samenwerking met de andere medeoverheden en in de praktijk kan daar niet op deze manier invulling aan worden gegeven. Dat is de reden waarom de keuze is gemaakt om hier veelvuldig met informatiesessies invulling aan te geven.
Hij begrijpt dat de commissie graag in een tussenmoment een besluit had genomen maar hoopt toch ook dat de argumentatie kan worden meegegeven waarom het op deze wijze is gedaan. Het is ook goed om met elkaar te reflecteren op de wijze waarop met elkaar het proces verder wordt vormgegeven. Hij begrijpt de gevoelens van de commissieleden; gelijktijdig is getracht om ervoor te zorgen dat de Statenleden op een zorgvuldige en tijdige manier bij te besluitvorming worden betrokken. De besluitvorming betreft op dit moment de vaststelling van de beleidskaders, in dit geval is dat de omgevingsvisie.

De voorzitter geeft het woord aan de heer Hazeleger.

De heer Hazeleger vergelijkt het met het proces zoals dat in de regio Amersfoort is gegaan. Daar is toegezegd om aan het eind van het proces het resultaat in de Staten voorgelegd te krijgen. Dat is volgens hem het juiste proces omdat dan nog een keer bekeken kan worden wat er gedaan is met de meegegeven kaders. De Statenleden zijn altijd meegenomen in de informatiesessies en hebben hun input kunnen leveren. Waar het hem om gaat, is dat de Statenleden de input niet hebben kunnen controleren.

De voorzitter geeft het woord aan de gedeputeerde, de heer Van Essen.

De heer Van Essen wil graag verduidelijken waarom voor deze wijze is gekozen. Bij het bestuurlijk overleg wil men ook het momentum en de urgentie benutten om tot afspraken te komen en daar zat ook zeker een tijdsdruk achter. In de nota van beantwoording, die de Statenleden volgende week krijgen, is opgenomen dat veel van wat er in de omgevingsvisie staat al in lijn is met Utrecht Nabij. De besluitvorming is aan de Statenleden. Door JA21 en de PVV wordt aangegeven te concentreren of te accommoderen. Dat is niet de keuze van GS. Op het moment dat de kaders zijn vastgesteld hadden zij daar een andere visie op en GS zijn aan de slag gegaan met die kaders. Dat zij bij het resultaat ongemak voelen, verbaast hem niet.

De voorzitter geeft het woord aan de heer De Jager.

De heer De Jager geeft aan dat de heer Van Essen opnieuw benoemt dat alles samenkomt in de besluitvorming rondom de omgevingsvisie. In zijn betoog in de eerste termijn heeft hij gememoreerd aan een amendement en aan een motie. Hij heeft de heer Van Essen daar niet op terug horen komen maar ze zijn relevant omdat in het amendement is aangegeven dat niet op voorhand vooruit wordt gelopen op zaken die worden opgenomen in de omgevingsvisie. Hij is van mening dat er dan voortijdig met elkaar moet worden gespro-

ken, zodat meer recht wordt gedaan aan de rol van de Staten- en commissieleden. Hij heeft de informatiesessie zeer gewaardeerd maar hij heeft daar ook vragen gesteld, onder andere over het onderzoek van een tramlijn naar Zeist. Hij heeft daar vervolgens in formele zin niets mee kunnen doen. Hij constateert dat de informatie die is gedeeld niet in lijn is met de motie van september 2019. Collega's geven aan te zijn meegenomen, dat klopt, maar het gaat hier over een duaal stelsel Gedeputeerde Staten versus Provinciale Staten. Hij vindt dat daar onvoldoende uitvoering aan wordt gegeven. Hij vraagt zich af of er niet gezegd kan worden, tussen nu en de besluitvorming rondom de omgevingsvisie, dat dit punt nog een keer formeel geagendeerd wordt in een Statenvergadering. En hij wil graag een antwoord op zijn opmerking dat er in december een motie is aangenomen van de PVV. Hij is benieuwd hoe Gedeputeerde Staten daar uitvoering aan gaan geven.

De voorzitter geeft het woord aan de heer Van Essen.

De heer Van Essen heeft in de eerste termijn niet gereageerd op Rijnenburg, op de andere motie wel. Hij heeft aangegeven dat er in het bestuurlijk overleg MIRT niet zozeer een besluit wordt genomen. Met betrekking tot Rijnenburg is de conclusie dat woningbouw in Rijnenburg mogelijk is en dat vanuit de uitgangspunten en de kaders zoals de Statenleden deze hebben meegegeven, gezien de woningbouwbehoefte en de ligging, geen prioriteit wordt gegeven aan andere locaties om die eerst te ontwikkelen. Dat is een inhoudelijk conclusie van het MIRT-onderzoek. De conclusie van het onderzoek ligt nu voor en op basis hiervan kan bij de omgevingsvisie een besluit worden genomen. Op de vraag van mevrouw Chidi rond het proces de komende tijd, als het gaat om regionaal programmeren, het vervolg op de omgevingsverordening, de gebiedsuitwerkingen en de mobiliteitsstrategie antwoordt hij dat in het kader van de gesprekken over de koersdossiers al met de commissievoorzitters is gesproken en dat er is geconstateerd dat hier een behoefte zit. Er wordt een memo opgesteld. Hij zegt daarbij toe om te bekijken of de zaken die genoemd zijn hieraan worden toegevoegd, zoals het jaarlijkse proces. De woningbouwcijfers in de omgevingsvisie worden nog geactualiseerd. Volgende week staat er een Statenvoorstel op de agenda met betrekking tot Amersfoort. Het punt van de PvdA met betrekking tot de balans tussen grote en kleine gemeenten is een terecht punt. De suggestie van de heer De Jager voor een tussentijds beslismoment is niet realiseerbaar.

De voorzitter geeft het woord aan de gedeputeerde, de heer Schaddelee.

De heer Schaddelee wil graag het woord als voorzitter van de programmaraad van U Ned. Hij begrijpt uit de vragen dat er veel verwarring is over het proces, een lastig proces met grote belangen. Hij wil als tip meegegeven om te focussen op de inhoud. Dat geldt eveneens voor de motie die werd aangehaald over de tram. Hiervoor komt in het voorjaar een voorstel.

3. SLUITING

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun betrokkenheid en de beantwoording. Zij gaat ervan uit dat op de vragen die er zijn, op een ander moment wordt teruggekomen. Het is niet de bedoeling daar in deze commissie invulling aan te gaan geven. Zij sluit om 22.45 uur de vergadering en bedankt de aanwezigen en wenst een ieder een prettige avond.